

ROMEINSE TRAGEDIES

van **william shakespeare** regie **ivo van hove**

— ◀ —
toneelgroepamsterdam

rolverdeling op de achterzijde

van william shakespeare

regie ivo van hove

vertaling tom kleijn

dramaturgie bart van den eynde,
jan peter gerrits, alexander schreuder

scenografie & lichtontwerp jan versweyveld

video tal yarden

muziek eric sleichim

kostuums lies van assche

muzikanten bl!ndman [drums] ruben cooman,
yves goemaere, hannes nieuwlaet, christiaan saris

coproductie holland festival, de munt brussel i.s.m.
kaaitheater brussel, muziektheater
transparant, bl!ndman

assistentie regie matthias mooij

assistentie scenografie ramón huijbrechts

assistentie compositie ief spincemaille

hoofd techniek & productie götz schwörer

productieleiding edith den hamer, michiel van schijndel

castingadviezen hans kemna

kap & grime bella scholten, david verswijveren

techniek reyer meeter (1° inspicieënt), thorsten alofs (camera),
emile bleeker, eric borgman (boventiteling), wouter breepoel,
sander van elteren, martijn hoogland, karl klomp, sebastiaan
kruijs, david logger, timo merkies, daan van oene, peter
pieksma, hans pieksma, pieter roodbeen, dennis van
scheppingen, erwin sterk, ruud de vos, daan westendorp

kostuumatelier farida bouhbouh, lana duiverman (stage),
jacolien honders (kledingster), wim van vliet (hoofd)

software video ryan parteka

uitvoering scenografie vorm & decor

fotografie jan versweyveld

grafisch ontwerp brigiet van den berg, joost de haas,
jan versweyveld

publiciteit mette raaphorst

druk ssp amsterdam

met dank aan villa ruimzicht brillen en contactlenzen

Romeinse tragedies ging in première tijdens het Holland Festival 2007 en werd geselecteerd voor het Theaterfestival van Nederland en Vlaanderen. Sindsdien reist de voorstelling langs prestigieuze theaters in o.a. Avignon, Londen en New York. Chris Nietvelt werd voor haar rol als Cleopatra bekroond met de Theo d'Or 2008. Hans Kesting en Frieda Pittoors werden respectievelijk voor de Louis d'Or en de Colombina genomineerd.

De voorstelling duurt circa 5u30 en wordt non-stop gespeeld.

#romantragedies

romeinse tragedies

synopsis

Romeinse tragedies voegt drie stukken van Shakespeare samen in één doorlopende voorstelling over het politieke bedrijf.

coriolanus

Coriolanus is een telg uit een oud patriciërsgezin die als generaal in de expansieoorlogen van de Romeinse Republiek meermaals zijn waarde heeft bewezen. Wanneer hij voorgedragen wordt als consul, lijkt niets een succesvolle politieke carrière in de weg te staan. Maar Coriolanus speelt het politieke spel slecht: hij steekt zijn verachting voor het gewone volk niet onder stoelen of banken en weigert de volkstribunen, de recent aangestelde vertegenwoordigers van het volk, te erkennen. Het conflict loopt uit

de hand en Coriolanus wordt verbannen. Vervuld van haat sluit hij een verbond met de aartsvijand van Rome en keert zich tegen zijn vaderland.

julius caesar

De enorme populariteit en groeiende politieke macht van Julius Caesar beangstigen zijn politieke bondgenoten. Zij vrezen dat het Caesar nauwelijks moeite kost om de republiek om te vormen tot een dictatuur. Brutus en Cassius komen tot een radicaal besluit: alleen de dood van Julius Caesar kan de Romeinse Republiek

redden. Na Caesars dood kan Brutus het ontzette volk bedaren en overtuigen van de noodzaak van deze politieke moord. Maar hij heeft ook Antonius, vriend van Caesar, spreekrecht gegeven. Deze doet de stemming omslaan en de samenzweerders moeten de stad uitvluchten. Een burgeroorlog breekt uit.

antonius & cleopatra

Antonius is, in de armen van de Egyptische koningin Cleopatra, zijn vaderland Rome en zijn politieke ambitie uit het oog verloren. De dood van zijn echtgenote dwingt hem

terug te keren naar Rome en de politiek. Om de banden met de andere machtige man, Octavius Caesar, aan te halen, trouwt hij diens zuster. Maar het huwelijk is nog maar net gesloten of Antonius licht de hielen en haast zich weer naar zijn Egyptische minnares. Octavius Caesar maakt gebruik van Antonius' afwezigheid in Rome om steeds meer macht te verzamelen. Uiteindelijk begeeft hij zich met een leger naar Egypte om daar definitief met zijn tegenstander af te rekenen.

ivo van hove regie

'Het zijn politieke drama's. Niet de menselijke psychologie staat centraal, maar de mechanismen die mensen tot een gezamenlijk besluit, een politieke moord, binnen- of buitenlandse oorlogen, verharding van standpunten of tot capitulatie brengen. Politiek houdt zich bezig met de maakbare wereld; samen probeert men greep te krijgen op een probleem en sturing te geven aan de loop der dingen. Een netwerk van meningen zet via consensus veranderingsprocessen in gang. Dit proces blijft voortdurend in beweging.'

Romeinse tragedies is een polyfoon theaterstuk waarin alle meningen, standpunten en opinies naast elkaar staan. Een theaterstuk dat geen ultiem statement wil geven over wie het grote gelijk aan zijn kant heeft of welke richting we moeten uitgaan. Shakespeare trekt ook geen partij.'

Van Hove regisseert dit seizoen bij Toneelgroep Amsterdam Lange dagreis naar de nacht van Eugene O'Neill en The Fountainhead van Ayn Rand.

shakespeare en de romeinse tragedies

De Romeinse tragedies zijn Shakespeares meest politieke stukken. Anders dan in zijn koningsdrama's die hoofdzakelijk over machtswellust gaan, beschrijft hij veranderende politieke structuren in een veranderende samenleving. Hij laat mensen die in politieke idealen of een omslag geloven, met elkaar debatteren. Drie keer laat hij slagen en falen van een politicus zien, zijn idealen en persoonlijke drijfveren. Hij toont dat politiek mensenwerk is.

Plutarchus' verzameling biografieën van beroemde Grieken en Romeinen vormde een rijke bron voor Shakespeare. De biografieën boden hem een schatkist aan interpretaties van een tijd die feitelijk onbekend was. Hij gebruikte dit historische materiaal op nauwkeurige wijze om een aantal successtukken te schrijven. Shakespeare schreef de Romeinse tragedies niet als een trilogie. The Tragedy of Julius Caesar is het oudste stuk en dateert uit 1599, The Tragedy of Antony and Cleopatra is geschreven in 1607 en The Tragedy of Coriolanus in 1608.

Is antipolitieke retoriek de sleutel tot populariteit?
Draagt de media ertoe bij dat burgers politici wantrouwen?
Is diegene die de agenda bepaalt automatisch de winnaar van het debat?
Kan politiek mensen van mening doen veranderen?
Bestaat vrijheid?
Is alles communicatie?
Bestaat politiek zonder het verlangen naar macht?
Kan een politicus vrienden hebben?
Kan een politicus het woord mislukking in de mond nemen?
Is de massa voor rede vatbaar?
Worden oorlogen gewonnen met wapens of met woorden?
Is oorlog de uitlaatklep voor de goklust van politici?
Is de strijd tot de dood voor een overtuiging altijd prijzenswaardig?

Is de staat verantwoordelijk voor alle burgers?
Hoe ver moet men gaan in de liefde voor het vaderland?
Is bescheidenheid politieke dwaasheid?
Is charisma politieke deugd?
Heeft een politicus recht op een privé-leven?
Zijn politici acteurs?
Is de representatieve democratie de moeder van de demagogie?
Is de representatieve democratie de moeder van de chaos?
Is de middelmaat de politieke norm?
Is het de letter of de geest van de wet?
Moet een politicus de massa naar de mond spreken?
Is de massa voor rede vatbaar?
Wanneer mogen politici onredelijk zijn?

scenografie
jan versweyveld

Jan Versweyveld transformeert de schouwburg tot een politieke arena. De toeschouwer kan zich vrij door diverse ruimtes bewegen. Men kan wisselen van plaats en focuspunt. De handeling gaat non-stop door, via monitors en grote projecties blijft de voorstelling te volgen.

video
tal yarden

Tal Yarden is gespecialiseerd in het ontwerpen en realiseren van multimedia voor het theater, waarbij creativiteit en hypermoderne techniek hand in hand gaan. *'We gebruiken video in deze productie niet vanwege de sfeer of bij wijze van vormgeving. Het is reality-tv, een stuk gereedschap. Het is een suggestie voor discussie.'*

vertaling
tom kleijn

'Bij het vertalen van een toneeltekst gaat het nooit alleen om het verhaal, maar vooral ook over de vorm van de taal. De eigenheid van de auteur zit in de klank van de woorden en in het ritme van de lettergrepen. Een theatertekst als gesproken tekst die vaak in hoog tempo voorbijtrekt, waarin geen voetnoten geplaatst kunnen worden. Shakespeare was zich daar maar al te zeer van bewust. Hij gebruikte het instrument van de herhaling en verpakt zijn thema's in grote metaforen. Zo krijgen zijn teksten die fantastische consistentie. Nauwkeurig realisme wordt afgewisseld met retoriek en poëzie. Het alledaagse wordt voortdurend in perspectief gezet in alomvattende beelden die het menselijk doen en laten verklaren.'

muziek
eric sleichim

Componist Eric Sleichim creëert live akoestisch gespeelde muziek die vaak ook digitaal wordt bewerkt. Het instrumentarium bestaat uit symfonische percussie, vibrafoon, tape en *objets trouvés*. De partituren van de drie delen hebben elk hun eigen strikte muzikale structuur die het klankbeeld beïnvloedt. In Coriolanus manipuleren de musici de resonantie, het 'geheugen' van de klank. In Julius Caesar wordt de toonhoogte bewerkt, waardoor harmonische en niet-harmonische texturen ontstaan. In het slotdeel Antonius & Cleopatra dat zich grotendeels in Egypte afspeelt, bestaat het klankmateriaal uit Noord-Afrikaans gestemde percussie en elektronica.

personages

coriolanus

coriolanus

Succesvol generaal uit een oud patriciërs-geslacht. De politiek is een logische volgende stap in zijn veelbelovende carrière. Hij kan rekenen op de steun van invloedrijke vrienden, maar door zijn ongezouten uitspraken maakt hij zich ongeliefd bij het gewone volk en haar vertegenwoordigers.

volumnia

Moeder van Coriolanus. Zij heeft haar leven gewijd aan de vooraanstaande positie en status van haar familie in dienst van het vaderland. Nu concentreert ze haar ambitie op haar zoon, die alles mee heeft om geschiedenis te schrijven.

virgilia

Vrouw van Coriolanus. Hoewel hun band het resultaat is van een weloverwogen huwelijkspolitiek, houden Coriolanus en zij innig van elkaar. Maar Virgilia weet dat zij de eeuwige tweede is: de ambitie van Volumnia heerst ongenaakbaar in Coriolanus' hart.

menenius

Een door de wol geverfde politicus uit een patriciërs-geslacht dat al generaties lang de Romeinse politiek beheerst. Een politieke crisis heeft hem nog nooit een maaltijd doen overslaan. Zijn charisma is zijn beste bondgenoot. Als partijgenoot verdient Coriolanus zijn steun, maar veel meer nog is de jonge militair een dierbare vriend die bij Menenius vaderlijke gevoelens opwekt.

cominius

Politieke medestander en vriend van Coriolanus. Als consul is hij de legeraanvoerder in de expansieoorlog tegen de Volscen. Hij erkent graag de doorslaggevende verdiensten van Coriolanus in de strijd en geeft hem zo een voorzetje bij zijn toekomstige politieke carrière.

sicinius en brutus

Volkstribunen, die een bredere politieke inspraak van het volk in de Romeinse Republiek mogelijk moeten maken. Zij zijn benoemd om een dreigende burgeroorlog te voorkomen. Als politieke nieuwkomers profileren zij zich tegenover het elitaire politieke establishment. Coriolanus' openlijke minachting voor het volk is koren op hun molen.

aufidius

Militair leider van de Volscen, een volk dat zich met de moed der wanhoop probeert te verzetten tegen de agressieve expansiepolitiek van Rome. Coriolanus heeft hem al meermaals verslagen en is voor Aufidius hét symbool van de Romeinse vernedering van zijn volk.

julius caesar

brutus

Denker voor wie het politieke bedrijf een ethische aangelegenheid is. Als consul vreesde hij de machtsconcentratie rond zijn vriend Caesar die een bedreiging vormt voor de republiek. Een politieke moord lijkt de enige uitweg, maar in zijn overpeinzingen zoekt Brutus naarstig naar een rechtvaardiging voor de moord op de mens Caesar.

cassius

Vriend en bondgenoot van Brutus. Een pragmaticus voor wie politiek handelen is. Cassius overtuigt Brutus ervan dat een moord op Caesar onvermijdelijk is. Zijn motieven zijn dubbel: de redding van de republiek en een persoonlijke afkeer van Caesar. In deze encensering is Cassius een vrouw.

julius caesar

Charismatisch leider die feilloos inspeelt op de behoeften van het volk. Zijn ambitie is grenzeloos en door zijn buitenlandse veroveringstochten heeft hij Rome een enorme rijkdom bezorgd.

portia

Vrouw van Brutus. Zij eist een plek op in zijn politieke leven, dat hij volledig gescheiden van het huwelijk ziet. Voor Portia is de scheiding tussen privé en politiek echter onacceptabel.

calpurnia

Vrouw van Caesar, voor wie huwelijk en privéleven boven politieke aangelegenheden staan. Zij kan tot Caesars menselijke kern doordringen, maar verliest het uiteindelijk van zijn politieke ambitie. Voelt feilloos aan dat het politieke klimaat zeer bedreigend wordt voor haar echtgenoot.

antonius

Rolt de politiek in door de moord op zijn vriend Caesar. Wordt politicus van de grote emoties. Op ongeëvenaarde wijze bespeelt hij de gevoelens en sentimenten van de massa. Vormt na Caesars dood met Octavius Caesar en Lepidus het triumviraat dat de macht over Rome overneemt.

octavius caesar

Neef en adoptiefzoon van Julius Caesar, die zich ook Caesar laat noemen. In deze encensering is Octavius Caesar een vrouw.

antonius & cleopatra

cleopatra

Koningin van Egypte en Antonius' geliefde. In haar leiderschap koppelt ze het politieke aan het persoonlijke, waardoor haar missie voor een autonoom Egypte gelijk opgaat met de liefde voor Antonius. Ze opereert vanuit passie en een rotsvast geloof.

antonius

Na de dood van Julius Caesar één van de drie machthebbers van Rome. In Egypte verwaarloost hij zijn staatkundige verplichtingen om bij zijn minnares Cleopatra te zijn. Hij wil zijn eer als Romeins staatsman herstellen, gaat daarvoor zelfs een huwelijk aan, maar zijn liefde voor de Egyptische koningin blijkt sterker.

octavius caesar

Vormt na Caesars dood met Antonius en Lepidus het triumviraat dat de macht over Rome overneemt. Leidt de wereld op basis van zijn managementpolitiek, waarin tegenstanders zowel strategisch als tactisch uitgeschakeld worden. In deze encensering is Octavius Caesar een vrouw.

lepidus

Derde en oudste lid van het triumviraat. Zijn pogingen om Antonius met Octavius Caesar te verzoenen – teneinde de vrede in het Romeinse Rijk te bewaren – worden de goedgegelovige Lepidus snel noodlottig.

charmian

Eerste adviseur van Cleopatra, kritisch en een vrijgevochten geest. Ze is een belangrijk klankbord voor de koningin, bemiddelt en geeft raad. Charmian identificeert zich volledig met haar meesteres.

enobarbus

Eerste adviseur van Antonius. Hij is loyaal, toegewijd en eerlijk. Zelfs wanneer Antonius in zijn ogen kapitale militaire en politieke fouten begaat, handhaaft hij zijn positie als topadviseur tot de gevolgen onomkeerbaar blijken.

iras

Tweede adviseur van Cleopatra. Maakt onderdeel uit van de grandeur van Egypte. Zij ondersteunt en verzorgt Cleopatra onvoorwaardelijk.

octavia

Zus van Octavius. Een politiek huwelijk tussen Octavia en Antonius moet de breuk in het driemanschap repareren. Octavia wordt het symbool van nationale eenheid, maar het showhuwelijk houdt zeer kort stand.

romeinse tragedies

amsterdam stadsschouwburg (020 624 23 11)
wo 18, do 19, za 21, zo 22 dec
adelaide festival vr 28 feb t/m zo 2 mrt

toneelgroep amsterdam

Toneelgroep Amsterdam (TA) hoort tot de boegbeelden van de Nederlandse kunst in binnen- en buitenland. Met als kern een breed acteursensemble van wereldfaam en een team van toonaangevende regisseurs is TA het huisgezelschap van de Stadsschouwburg Amsterdam en bespeelt het podia over de hele wereld. TA wordt geleid door Ivo van Hove, die spraakmakende internationale regisseurs als Thomas Ostermeier, Johan Simons, Krzysztof Warlikowski, Grzegorz Jarzyna, Luk Perceval en Guy Cassiers, maar ook een nieuwe generatie als Eric de Vroedt en Susanne Kennedy aan het gezelschap heeft verbonden. TA onderscheidt zich door vernieuwende en eigentijdse ensceneringen van klassiek en modern repertoire voor een breed, (inter)nationaal publiek van ruim 110.000 toeschouwers per jaar en zet repertoiretheater als een onmisbaar onderdeel van de samenleving neer. TA heeft een uitgebreid programma voor talentontwikkeling op het vlak van spel, regie en vormgeving, maar ook techniek en backoffice. Tevens is er een uitgebreid educatieprogramma met o.a. elk jaar een juniorproductie en wordt onder de noemer TA-extra een bijna dagelijkse randprogrammering verzorgd. Verder werkt TA samen met alliantiepartner Adelheid Roosen / Female Economy.

ensemble

kitty courbois, hélène devos, roeland fernhout, fred goessens, janni goslinga, aus greidanus jr., marieke heebink, gaitje jansen, marwan kenzari, hans kesting, hugo koolschijn, ramsey nasr, chris nietvelt, celia nufaar, frieda pittoors, alwin pulinckx, halina reijn, vanja rukavina, gijs scholten van aschat, bart slegers, eelco smits, karina smulders

seizoen 13 | 14

premières

LANGE DAGREIS NAAR DE NACHT

van eugene o'neill
regie ivo van hove
aug, sep, okt, dec 13

DANTONS DOOD

van georg büchner
regie johan simons
feb, mrt, apr 14

HAMLET VS HAMLET

van william shakespeare
regie guy cassiers
productie toneelgroep amsterdam/
toneelhuis
mrt, apr, mei, jun 14

DE PELIKAAN

van august strindberg
regie susanne kennedy
mrt, apr 14

DE ENTERTAINER

van john osborne
regie eric de vroedt
mei, jun 14

THE FOUNTAINHEAD

van ayn rand
regie ivo van hove
jun 14

BLOEDBRUILOFT

van federico garcia lorca
regie julie van den berghe
productie TA-2/frascati producties
nov, dec 13

reprises

DE MEEUW

van anton tsjechov
regie thomas ostermeier
aug, sep, okt 13

ROUW SIERT ELECTRA

van eugene o'neill
regie ivo van hove
coproductie toneelschuur producties
aug, sep, dec 13

DE RUSSEN!

van tom lanoye naar tsjechov
regie ivo van hove
coproductie holland festival, international
theatre festival dialog-wroclaw
okt 13

SCÈNES UIT EEN HUWELIJK

van ingmar bergman
regie ivo van hove
coproductie kaaithater
okt, nov 13

DE VREK

van molière
regie ivo van hove
nov 13

ROMEINSE TRAGEDIES

van william shakespeare
regie ivo van hove
coproductie holland festival, de munt,
kaaithater, muziektheater transparant,
bl!ndman
dec 13, mrt 14

NA DE REPETITIE / PERSONA

van ingmar bergman
regie ivo van hove
coproductie théâtre de la place (liège),
théâtres de la ville de luxembourg,
maison des arts de créteil
jan 14

OPENING NIGHT

van john cassavetes
regie ivo van hove
productie toneelgroep amsterdam/ntgent
jan 14

LA VOIX HUMAINE

van jean cocteau
regie ivo van hove
okt 13, jan 14

TA-junior

HAMLET JR.

naar william shakespeare
regie rosa fontein, erik willems
mrt, apr 14

TA-alliantie

HETTY & GEORGE

van george groot, adelheid roosen
regie titus muizelaar
coproductie female economy,
bellevue lunchtheater
sep, okt, nov 13

GESLUIERDE MONOLOGEN

van adelheid roosen
productie female economy
feb, mrt, apr 14

toneelgroep amsterdam

marnixstraat 427 | 1017 pk amsterdam
(020) 795 99 00 | tga.nl | info@tga.nl
@tgamsterdam
facebook.com/toneelgroepamsterdam

SUBSIDIËNTEN

AMSTERDAM PARTNER

PERFORMANCE PARTNER

coriolanus

julius caesar

antonius & cleopatra

hélène devos

portia

octavia

roeland fernhout cominius

brutus

thidias

fred goessens menenius

lepidus

lepidus

janni goslinga virgilia

calpurnia

diomedes

marieke heebink eerste senator

cassius

charmian

hans kesting

antonius

antonius

hugo koolschijn

julius caesar

proculeius

chris nietvelt anchorman

caska

cleopatra

frieda pittoors volumnia

metellus

iras

alwin pulinckx brutus

metellus

dolabella

gijs scholten van aschat coriolanus

anchorman / cinna

agrippa

bart slegers aufidius

anchorman / cinna

enobarbus

eelco smits sicinius

decius

ventidius

karina smulders

octavius caesar

octavius caesar

T
toneelgroepamsterdam